

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Candidatus Abbreviatus Jurisprudentiae Sacrae, Hoc Est,
Juris Canonici, Secundum Gregorii Papae IX. Libros V.
Decretalium Explanati Summa, Seu Compendium**

Pichler, Vitus

Augustae Vindel., 1733

Titulus XXXIX. De Sententia Excommunicationis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-63462](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-63462)

sensus concessionis Indulgentiarum determinatum est, quod per illas tanta poena deleatur, quanta fuisset deleta per opera poenitentiae secundum dictos Canones per illud tempus peracta, per quae longè amplior poena, v. g. per jejunium 7. annis continuatum (consequenter & per Indulgentias 7. annorum) deletur, quàm per 7. annos in Purgatorio deleteretur; cum opera viatoris in gratia constituti sint DEO longè gratiora, quàm in Purgatorio existentis tolerata poena, ob defectum libertatis. Unde est erronea opinio putantium, per Indulgentias 40. 100. dierum, 7. 20. 100. annorum &c. deleri tantum poenae, quantum in Purgatorio per hujusmodi tempus. *Jubilaum* praeter Plenarias Indulgentias hoc habet, quod concedat facultatem eligendi quemcunque Confessorium ex approbatis, ab Episcopo, cui Confessorio indulgetur insuper potestas absolvendi ab omnibus peccatis, censuris, & casibus, aliàs Episcopo, imò & Pontifici (exceptis quandoque casibus *Biblicae Cœnae*) reservatis, item licentia commutandi vota; licet excipi soleant vota aliàs reservata, maxime Castitatis perfectæ, & Religionis ingrediendæ.

TITULUS XXIX.

De Sententia Excommunicationis
(Suspensionis, & Interdicti.)

SUMMARIUM.

1. Quid, & quotuplex sit Censura.
2. 3. A quo, & in quem ferri possit.

4. Pro

De Sententia Excommunic. &c. 793

4. Propter quale delictum.
5. Et quomodo debeat ferri.
6. Non tollitur, nisi per Absolutionem.
7. 8. A quo, & quo modo hac impertienda sit.
9. Quid, & quotuplex sit Excommunicatio.
Quinam Excommunicati dicantur tolerati, & non-tolerati.
10. Quibus bonis privet Excommunicatio.
11. An iisdem priventur tolerati quoque.
12. In quibus communicare liceat cum non toleratis.
13. Excommunicatio Canonis.
14. Excommunicationes contenta in Bulla Cœna.
15. Suspendio quid, & quotuplex.
16. Quis ejus effectus.
17. Quid & quotuplex sit Interdictum.
18. 19. Quinam ejus effectus.
20. Quid sit Cessatio à Divinis. An sit Censura.

TRactatur hic de pœnis Medicinalibus, seu de Censuris, quarum tres tantum sunt species, Excommunicatio, Suspendio, & Interdictum: de quibus in specie agemus, at prius

De Censuris in genere.

Censura est pœna spiritualis, & medicinalis (h. e. inflicta, ut delinquens emendetur & contumaciam ponat) per quam homini baptizato, delinquenti, & contumaci, per potestatem Ecclesiasticam aufertur usus quorundam bonorum spiritualium, quæ nimirum aliis fidelibus communia sunt, publica & externa, uti communia Eccle-

Ddd 5

siæ

fiæ Suffragia, Indulgentiæ, Jurisdictio Ecclesiastica, Sacrificia, Beneficia, Officia Ecclesiastica, quæ nimirum subsunt dispositioni Ecclesiæ, uti & ministratio & participatio Sacramentorum &c. Depositiõ, Degradatiõ, irregularitas licet sint pœnæ spirituales, quia tamen medicinales non sunt, sed vindicativæ, ideo censuræ non sunt. Alia dicuntur *lata à Jure*, alia *ab Homine*, nimirum Judice, vel Superiore: alia *lata*, alia *ferenda sententia*.

2 Dico 1. Censuram ferre possunt omnes & soli Superiores Ecclesiastici, etiam Regulares, jurisdictionem in foro externo & contentiõ ordinariam obtinentes. *c. 1. 3. 11. 16. de Off. Ord. c. 7. eod. in 6. c. 10. 11. de Majorit. c. 1. de Stat. Monach. c. 20. de V. S. c. 1. h. t. in l. Qui & aliis hanc potestatem delegare non prohibentur, modò non delègent Laicis & fœminis, utpote jurisdictionis Ecclesiasticæ & spiritualis incapacibus. Absolutè tamen Pontifex Laicos ad id habilitare possit, imò probabiliter etiam fœminas; quamvis, enim istæ de Jure Divino sunt incapaces *Ordinis*, non tamen probantur incapaces esse *jurisdictionis* Ecclesiasticæ de Jure Divino. *Objic.* In *c. 12. de Major.* Abbatissæ permittitur suspendere Clericos suæ Ecclesiæ ab Officio & Beneficio, nec non suas Canonicas: ergo de Jure Communi fœminæ sunt capaces ferendi censuram, saltem Suspensionis. *R.* Illa suspensio non fuit vera, cujus violatiõ inducit irregularitatem, sed simplex tantum prohibitio.*

3 Dico 2. Censura ferri potest in omnes & solos Christianos subditos, doli capaces, & viatores. Ratio, quia subiectio & jurisdictio sunt

corre-

correlativæ: ergo, sicut in ferente censuram debet esse jurisdictio, ita in patiente debet esse subjectio. Unde illud Pauli: *quid mihi de iis, qui foris sunt, judicare?* 1. Cor. 5. Consonat c. 21. h. t. Qui non amplius sunt viatores, seu in via ad alteram vitam, h. e. in vita præsentis, non amplius subjecti sunt Prælatis Ecclesiæ, quibus quidem Christus dedit potestatem ligandi *super terram*, non verò *subtus terram*, seu mortuos. *Objic.*
 1. Hæretici etiam post mortem jubentur excommunicari. *can. fin. caus. 24. q. 2.* Et excommunicati, qui cum signis penitentiae decesserunt, debent adhuc absolvi. *c. 28. h. t.* ergo & mortui subsunt jurisdictioni Ecclesiæ. 2. Censuræ non potest ferri in subditos, extra territorium v. g. existentes. *c. 2. de Constit. in 6.* ergo non in omnes subditos. R. ad 1. Illa excommunicatio, & Absolutio, non est propriè dicta, & directa; sed excommunicatio defunctorum est solum declaratio publica anathematis, quo viventes adhuc jam erant irretiti, habens hunc effectum, quod nempe carere debeant sepulturâ sacrâ, & fidelium suffragiis privari &c. velut indigni, ad terrorem fidelium viventium. Pariter illa Absolutio est declaratio, quod tales coram DEO pro absolutis habendi, sepultura sacra & Ecclesiæ preces ipsis concedendæ à fidelibus, quos maximè spectat hujusmodi ceremonia. Ad 2. *dist. ant.* Si Censura jam est lata per statutum vel sententiam generalem, v. g. in omnes, qui committunt homicidium proditorium, & hoc fuisset patratum extra territorum, vel intra territorium quidem, sed delinquens jam indè egressus est, & simul Censura esset ferendæ sententiæ. C.

ant.

ant. quia extra territorium jus dicenti impune non
paretur. *c. 2. cit.* nec taliter absentes manent sub-
diti. Si Censura est lata per specialem senten-
tiam in aliquem, si hoc vel illud delictum com-
mittat, vel si delictum compleatur in territorio,
licet delinquens existat extra illud, ut si esset de-
creta excommunicatio in absentes ultra tres me-
ses à suis beneficiis Parochialibus, vel si quis sub
pœna excommunicationis citetur in Judicium, is
tamen contumaciter non compareret. *N. ant. &*
conf. Cœterum Reges & Imperatores hodie per
Episcopos non amplius possunt Censurâ affici.

4 Dico 3. Ut justè feratur Censura, requiritur
delictum seu peccatum, & quidem (excepta ex-
communicatione *Minore*, & suspensione ac inter-
dicto improprie dictis) mortale tam ex objecto
suo quàm ex advertentia, & cum contumacia con-
junctum; aliàs enim coram DEO non stringit Cen-
sura. Sumitur ex *c. 5. de pœn. in 6. Trid. s. 21.*
c. 3. de ref. & indè, quia Censura est pœna gravis.
Insuper debet esse delictum externum, & ope-
re completum ac eo modo perfectum, quem
Lex vel Superior puniens clarè exprimit; quia
pœnæ sunt odiosæ, ac ideo restringendæ. *c. 11.*
de R. J. Sed & debet esse conjunctum cum con-
temptu potestatis & Legis Ecclesiasticæ, formali
vel virtuali, seu cum contumacia, uti dictum, ad-
eoque delictum oportet adhuc aliquo modo du-
rare, & non esse merè præteritum; quia finis Cen-
suræ est, ut deliquens corrigatur, & à contumacia
ac inobedientia recedat. Sic ipse quoque Chris-
tus *Matth. 18.* delinquentem ut Ethnicum ha-
beri, & ex gremio Ecclesiæ excludi non voluit
nisi

De Sententia Excommunic. &c. 797

nisi monitus *Ecclesiam non audierit*. Debet igitur præcedere monitio, ut aliquis censeatur esse contumax. Si Lex ipsa statuit Censuram in certum delictum, non opus est speciali monitione; cum ipsa Lex satis & semper moneat. Unde infertur à Censura incurrenda excusare 1. ignorantiam tam Juris quàm Facti, modò non sit crassa, vel affectata, seu mortaliter peccaminosa. 2. Dubium Juris & Facti, si post diligentem inquisitionem deponi non potuit. 3. Metum gravem injustè incussum, qui impellat ad legem violandam, etsi à peccato fortè non excuset, cum contumax dici nequeat, qui aliquid invitus agit. Excipe tamen metum, qui directè incussum est ad aliquid faciendum in contemptum Legis Ecclesiasticæ, vel ad communicandum cum excommunicato in *crimine criminoso*, seu tali, propter quod alter est excommunicatus, quæ communicatio redundat in contemptum Ecclesiæ, & enervat disciplinam Ecclesiasticam. Idem fortè, si cum Lege Ecclesiastica concurrat Jus Naturale simul aut Divinum. per *c. 5. de his, quæ vi. ibi: licèt metus extenuet culpam, quia tamen non eam prorsus excludit, cùm pro nullo metu debeat quis mortale peccatum incurere, excommunicationis labe credimus inquinari.*

4. Appellationem legitimam, si ea interponatur, antequam feratur sententia Censuræ. *c. 16. de appell.* demum §. Innocentiam, licèt pro foro externo probaretur delictum. *c. 2. 7. h. t. in 6.*

Dico 4. Ut Censura legitimè feratur ab Homine per sententiam specialem, opus est 1. ut procedat monitio, eaque trina (vel una peremptoria; seu tribus in tempore æquivalens) cum compe-

pe-

petente post quamlibet dierum intervallo, nisi
urgens necessitas minus tempus exegerit. *c. 26.
de appellat. c. 48. h. t. c. 1. 9. 13. eod. in 6.* Quia
ad contumaciam requiritur, ut monitus obedire
detrectet. 2. Ut citatio fiat in scriptis continens
causam, propter quam intentetur censura; imò
ut ipsa quoque sententia feratur in scriptis, &
cum expressione causæ. *c. 1. & c. 48. cit.* Si prior
conditio non observetur, Censura invalidè, si po-
sterior, solùm injustè fertur. Notandum quoque,
quòd requiratur monitio etiam in casu, quo Judex
aliquem vult denunciare tanquam ligatum Cen-
surâ ab ipso Jure latâ, saltem ut licitè denunciet.
*Pirhing h. t. n. 36. nisi nempe crimen sit notorium
arg. c. 9. de accus.*

6 Dico 5. Censura non tollitur nisi per Absolu-
tionem, etsi censuratus ad frugem jam redie-
rit, ac positâ contumaciâ plenam satisfactionem
præstiterit. *c. 28. h. t. & ab Alex. VII. damnata*
est hæc propositio: *quoad forum conscientia
correcto, ejusque contumacia cessante, cessant Cen-
sura; nisi nimirum Censura esset expressè im-
posita sub conditione emendationis, v. g. donec se emen-
daverit, vel satisfecerit censuratus.* Si intra an-
num non petat absolutionem, & sic in Censura
*inforDESCAT, fit suspectus de hæresi. Trid. s. 25.
c. 3. de ref. in f.* Absolutio autem dari non
debet, nisi censuratus priùs ponat contumacia-
m, & satisfecerit parti læsæ, vel de satisfec-
tione cautionem idoneam præstiterit; quia sic
exigit Ordo Juris, & jus partis læsæ. Datum
verò pro foro merè interno non tenetur Judex
Ecclesiasticus acceptare pro foro externo, quan-
vis

De Sententia Excommunic. &c. 799

vis possit, ut habet communis cum Avil. & Laym.

Quæres, quis possit absolvere à Censura? **R.** 6

I. Si Censura est lata ab homine per sententiam particularem, solus ille (saltem pro foro etiam externo) qui tulit, ejusque successor, aut Superior jurisdictionem immediatam habens in censuratum, vel eorum delegatus, licet Censura specialiter reservata non sit. *c. 11. §. praterea de off. Jud. Ord. c. 7. §. porro h. t. in 6. c. 1. de R. J. in 6. R. 2.* Si Censura est lata ab ipso Jure aut Lege, vel ab Homine quidem, at per sententiam vel decretum generale (quod æquivalet Legi.) eaque non est reservata specialiter, quilibet aliàs penitentem à peccatis mortalibus absolvere potens. *c. 29. h. t. R. 3.* Si Censura est reservata, tunc ille, qui reservavit, vel ejus successor, vel Superior in jurisdictione, vel eorum delegatus pro utroque foro *arg. c. 20. h. t.* & per se clarum est; in hoc enim consistit reservatio. Si est reservata Summo Pontifici, tunc pro foro interno concessum est absolvere ab occulta & ad forum contentiosum non deducta Episcopo. *Trid. s. 24. c. 6. de ref. & Religiosis Mendicantium, si excipias Censuras Bullæ Cænæ extra casum necessitatis, & impedimenti ad Pontificem accedendi. Compend. Privil. Soc. Jes. V. absolutio. vid. dicta. tit. preced. n. 5.* Imò in casu impedimenti & necessitatis videtur in utroque foro id concessum esse & Episcopo, & dictis Religiosis, imò & aliis Confessariis, at cum reincidentia, seu præviò juramentò (vel saltem promissione simplici) quo absolvendus se obliget, quòd cessante impedimento sistere se velit

lit

lit reservanti tanquam obedientem, & mandatum de satisfaciendo (non novam absolutionem) ab eodem suscipere: quo postea forsitan non præfrito reincidet in Censuram. *c. 13. § 8. h. t.* Idem est, si quis inferior absolvat censuratum in articulo mortis constitutum, ubi cessat omnis reservatio. *Trid. s. 14. c. 7. de Pœnit. Sacram. c. 22. h. t. in 6. c. 13. c. § 8. cit.*

8 Petes, quo modo sit impertienda Absolutio à Censuris &c. Quamvis in Jure non sit præscripta forma, vel verba certa, nec requiratur præsentia absolvendi, sicut in absolutione Sacramentali à peccatis; pro foro tamen externo observandus est ritus in diœcesi usitatus, vel Pontificale Romanum, aut *c. 28. h. t.* ubi præscribitur recitatio Psalmi Pœnitentialis, Orationis dominicæ & alterius consuetæ: pro foro autem interno in usu est hæc formula: *Ego te absolvo à vinculo excommunicationis suspensionis &c.) quam incurristi propter causam N. & restituo te Sacramenti Ecclesie & communioni fidelium in nomine Petris &c.* (executioni tuorum Ordinum, Officiorum, Beneficiorum &c. si absolvendus fuit in suspensione.) Si verò absolutio fiat potestate delegata, præmittuntur hæc verba, *auctoritate Omnipotentis DEI, SS. Apostolorum Petri & Pauli, & SS. Domini nostri NB.* (si absolvens delegationem habeat à Papa) *in hac parte tibi concessâ & mihi commissâ absolvo te &c.* Monita cella in *Formulario p. 3. in prælud. n. 75.* Cæterum absolutio dari potest vel simpliciter & absolute, uti in allegata formula videre est, vel conditionate, v. g. *si parti læsæ satisfactionem præstiteris, sis absolutus;* qui tamen modus non facile adhibetur.

bandus est: vel *ad cautelam*, quando nimirum dubitatur, num quis Censuram incurrerit; qualis absolutio ante Sacramentalem absolutionem à peccatis præmitti solet à Confessariis in reverentiam Sacramenti; item ante collationem Beneficii vel Privilegii aut Rescripti &c. *ad certum effectum*, nempe pro evitando nullitatis periculo, addi solet absolutio à Censuris, licet ne quidem suspicio sit alicujus Censuræ: vel *ad reincidentiam*, ut absolutus cum onere injuncto in Censuram reincident, si illud non expleverit.

De Excommunicatione.

Prima & gravissima inter Censuras est *Excommunicatio*, quæ in genere dici potest *segregatio à communione fidelium*, vel: *Censura privans communionem fidelium*, à *Lege vel ab Homine* proveniens. Differt ab *Anathemate* vel *Anathematizatione* solum accidentaliter, quia hæc superaddit aliquam solennitatem ac specialem execrationem, dum fit coram 12. presbyteris ardentes lucernas in terram projectas conculcantibus cum maledictionibus. *can. 106. caus. 11. q. 3.* Excommunicatio alia vocatur *Major*, qua quis totaliter removetur à corpore, & communione fidelium, tam spirituali & Ecclesiastica, quam Civili, seu omnibus Ecclesiæ bonis communibus privatur. Et hæc semper intelligitur sub voce *Excommunicationis* simpliciter prolata. *c. 59. h. t.* & de hac sola procedent dicenda. *Alia* autem dicitur *Minor*, qua quis solum removetur secundum quid, & tantum privatur usu passivo seu participatione

Pars II.

E e e

Sacra

Sacramentorum *c. cit. c. fin. de Cler. excomm. ministr.* Et ista hodie propter unicam causam incurritur, si quis nimirum communicet cum excommunicato excommunicatione majore, eoque vitando, seu non tolerato. *c. 15. 29. 55. h. t.* Siquidem excommunicati sunt in duplici classe, *vitandi* seu *non-tolerati*, quos reliqui fideles vitare tenentur, h. e. cum ipsis communicare prohibentur, & tales quamvis olim fuerint omnes, hodie tamen non sunt alii, quàm præcisè *notorii percussores Clericorum* (qui incurrerunt excommunicationem *Canonis*, ut vocatur, de qua infra) ac *noninam* & *publicè denuntiati* tanquam excommunicati. Reliqui autem omnes sunt & vocantur *tolerati* seu *non vitandi*, licet eorum excommunicatio sit notoria, uti in favorem reliquorum fidelium, quibus difficilis erat, & causa multorum scrupulorum, obligatio abstinendi à communicatione. statuit Martinus V. in famosa Constitutione Extravagante, quæ incipit, *Ad evitanda*, postmodum confirmata in Concilio Lateranensi sub Leone X. *sess. 11.* Observandum tamen est, quòd Martinus V. in *cit. Bulla* protestetur, se ipsis excommunicatis, quando de solo eorum commodo agitur, nihil juris aut favoris concedere, licet indirectè in ipsos favor redundet, si cum ipsis communicare velint, aut communicationem exigant reliqui fideles: quare hodieum adhuc licitè non possunt (& quandoque nec validè) se in communicationem ingerere excommunicati, sed solum ipsis permittitur, si alii fideles communicare cum ipsis velint, vel expetant.

10 Dico I. Excommunicatio privat sequentibus bonis.

De Sententia Excommunic. &c. 803

nis. 1. Ufu tam activo quàm passivo Sacramentorum extra articulum mortis, ita ut Sacramenta nec administrare nec suscipere licitè possint excommunicati, & Sacramentum Pœnitentiæ nec validè. *c. 32. 38. h. t.* 2. Communibus Ecclesiæ suffragiis, nempe quoad Sacrificia, Indulgentias, publicas preces, participationem bonorum operum. *c. 28. c. 38. eod.* privatim tamen pro excommunicatis orare licet. 3. Divinis Officiis, ita ut excommunicatis interesse non liceat Sacrificio Missæ, Horis Canonicis publicè recitari solitis, Professioni vel Benedictioni publicæ. *c. 18. 43. x. c. 24. in 6. eod.* Privatim tamen adire templum, ibique orare, aut concionem audire non prohibentur. 4. Sepulturâ sacrâ. *c. 12. Clem. 1. de Sepultur.* ubi & sepelientes dicuntur incurrere excommunicationem. 5. Jurisdictione Ecclesiastica tam voluntariâ quàm contentiosâ. *c. 24. de sent. & re jud. c. 1. de off. Vicar. in 6.* proin actus jurisdictionis, quos exercent, etiam sunt invalidi. 6. Administratione Officii & Beneficii jam habiti, ita ut eligere ad Prælaturam, conferre vel præsentare ad beneficium &c. non valeant. per *c. 8. de consuet. c. 5. de concess. præb. c. 8. de Cleric. excomm.* 7. Capacitate ad Dignitates, Beneficia, & Officia Ecclesiastica deinceps obtinenda & eorum exercitium, item ad consequenda Rescripta. *c. 7. & fin. eod. c. 1. de Rescr. in 6.* Beneficia &c. tamen priùs habita non amittunt, nec fructus ante sententiam. per *c. 53. §. verùm. de appellat.* si nempe officium per alium adimplere possint. 8. Communione & commercio civili cum fidelibus per verba, litteras, salutationem, pacta & contractus,

convictum. *can. 16. seqq. 11. q. 3. c. 29. h. t. licet*
 contractus cum illis initi valeant. 9. Communione
 forensi, seu fori Judicialis, ita ut excommunicatus
 nequeat esse Judex, Actor, Advocatus, Procurator,
 Tabellio, Testis &c. *c. 8. h. t. in 6.* ut Reus tamen
 vel per se vel per procuratorem in Judicio com-
 parere potest.

¶ I Notandum verò est I. quòd his bonis per se &
 directè priventur quidem etiam excommunicati
 tolerati, ita ut se ingerere non valeant, cum in Bul-
 la *Ad evitanda* ipsis per se & directè nullus favor
 sit indultus; si tamen fideles cum ipsis communi-
 care velint sponte, vel actum ipsis prohibitum ab
 eis requirant, vel quoad actus forenses contra illos
 nemo excipiat) uti tamen fieri possit) per acci-
 dens & indirectè gaudeat communionem, & talis
 actus licitè ac validè exercentur. Si verò sint
 excommunicati non tolerati, nec fideles licitè cum
 ipsis communicant, nec possunt actus ipsis prohibi-
 tos exigere, vel ad hos admittere. *can. 17. seqq. c. 11. q. 3. c. penult. h. t. c. 5. de Cler. excom. c. 2. 11.*
Except. Proin communicare in Sacris & Divinis
 in Civilibus & Politicis: ac in Forensibus negotiis
 (ad hæc tria enim reducuntur omnia, quibus pri-
 vari excommunicatos diximus, & hoc verum com-
 prehenduntur, *Os, orare, vale, communico, mensura*
negatur.) fideles non possunt absque peccato (&
 quidem gravi in Sacris, levi autem in reliquis, nisi
 communicatio esset valde familiaris, frequens, et
 facta cum scandalo, & præbens occasionem pec-
 severandi in contumacia) & sine excommunicatio-
 ne minore cum dictis excommunicatis non possunt
 sunt. per *c. 2. cit. c. 5. 29. 55. h. t. c. 3. eod. in 6.* No-

De Sententiis Excommunic. &c. 805

Notandum tamen 2. quòd communicatio in ¹²
Civilibus etiam cum non-toleratis permiffa fit
fidelibus ex his caufis. 1. ubi eam exigit magna
utilitas vel excommunicati, ut fi fiat cum spe
eum convertendi, aut ipfi detur eleemofyna; vel
communicantis, ut fi hic ab ipfo urgeatolutio-
nem debiti, petat confilium, opem &c. 2. fi
exigat lex vinculi conjugalif in ordine ad thorum
& obfequia domeftica. 3. fi exigat fubjectio, qua-
lem habent liberi erga parentes, Minores erga Cu-
ratorem, famuli erga herum, domeftici erga pa-
trem familias &c. 4. fi detur ignorantia (etiam
vincibilis, modò non fit affectata) five Juris fi-
ve Facti. 5. fi poftulet neceffitas feu animæ feu
corporis, tenens fe vel ex parte excommunicati,
vel ex parte communicantis. DD. communiter
ex variis Canonibus, qui dictas caufas in hunc
verficulum compegerunt: *Utile, Lex, Humilis,*
Res ignorata, Neceffe.

Dico 2. Excommunicatio *Canonis*, ut vocatur, ¹³
incurritur ipfo facto ab omni rationis compote
(etiam impubere, vel fœmina) qui in perfonam
Ecclefiasticam, Clericum vel Monachum feu Re-
ligiofum utriusque sexûs, fui ftatûs privilegiò non
privatam, violentas manus injicit, v. g. percutien-
do, vulnerando, conſpurcando, crines evellendo
&c. vel in res tali perfonæ inhærentes, v. g. per-
vim auferendo pileum, lacerando veftimenta,
equum aut currum fiſtendo &c. fi per quamcum-
que actionem graviter injurioſam perfonæ aut ſta-
tui Eccleſiaſtico, & mortaliter peccaminofam, id
fiat, vel qui tale quid mandat vel ſuadet effectu
ſecuto, aut etiam ratum tantùm habet anteceden-

ter & cum effectu. Text. & DD. in *can. si quis suadente 29. caus. 17. q. 4.* (à quo Canone nomen obtinuit.) *c. 26. c. 47. x. c. 23. h. t. in 6.* Textus in *cit. can. 29.* sic habet: *si quis suadente diabolo (scilicet prava affectione interna & animo graviter lædendi in corpore vel honore;) huius sacrilegii reatum incurrit, quod in Clericum vel Monachum violentas manus injecerit, anathematis vitulo subiaceat, & nullus Episcoporum (nisi percussio sit occulta in ordine ad forum internum. Tit. s. 24. c. 6. de Ref. vel, ut notant DD. respectus levis, mortaliter tamen peccaminosa, etiam in ordine ad forum externum, & nisi percussio laboret impedimento accedendi Pontificem vel Legatum aut Nuntium) illum præsumat absolvi (nisi mortis urgente periculo) donec Apostolice sedis spectui præsentetur, & ejus mandatum suscipiat.* Ex quibus ultimis verbis patet, famosam hanc excommunicationem Canonis per se Pontifici esse reservatam. Pro foro tamen interno, si percussio est occulta, etiam Religiosi Mendicantes, & ceteri Episcopi, absolventi privilegium obtinent. *Compend. Privil. Societatis JESU V. Absolutio* quia hic casus non est inter casus Bullæ Cæterarum absolutioem Papa negat iisdem Religiosis saltem extra casum necessitatis, & impedimentum Pontificem accedendi. Et hinc

14 Quæres, quinam sint casus in Bulla Cæterarum Pontifici reservati? R. Sequentes. Nimirum excommunicatio lata

I. Contra Hæreticos, eorumque Credentes, & Fautores; ac Schismaticos; item eos, qui blasphemant, retinent, imprimunt, aut defendunt libros

De Sententia Excommunic. &c. 807

broſ Hæreticorum, de Religione tractantes, vel Hærefim continent.

2. Contra eos, qui appellant à Pontifice ad futurum Concilium.
3. Contra Piratas in Mari Romano, eorúmque fautores.
4. Contra eos qui ſurripiunt bona naufragorum.
5. Qui pónunt, augent, exigunt nova & injuſta tributa, pedagia, & gabellas.
6. Qui falſificant litteras Apoſtolicas.
7. Qui deferunt equos, arma, aliáque inſtrumenta, uſibus Bellicis idonea, ad Turcas, alióſque infideles: item qui eis (etiam Hæreticis non toleratis) nuntiant ſtatum Reipublicæ Chriſtianæ in hujus perniciem, aut alio modo conſilium, auxilium, favorem præſtant.
8. Qui impediunt, ne Curia Romanæ victualia, aliáque neceſſaria deferantur.
9. Qui vulnerant, detinent, deprædantur &c. accedentes, vel recedentes à Romana Sede, vel in Curia Romana commorantes.
10. Qui vulnerant, detinent, ſpoliant &c. Romipetas, & peregrinos accedentes ad Urbem, vel ibi commorantes, aut ab ea recedentes.
11. Qui vulnerant, percutiunt &c. Cardinales, vel alios Prælatos & Legatos Sedis Apoſtolicæ.
12. Qui percutiunt, ſpoliant &c. recurrentes ad Romanam Curiam pro ſuis negotiis.
13. Qui à gravamine, & executione litterarum Apoſtolicarum frivole appellant, aut aliàs ad Curias Sæculares recurrunt, vel accedentes ad

Romanam Curiam pro expeditione negotiorum & gratiarum impediunt.

14. Qui causas à Judicibus Ecclesiasticis avocant, vel eorum cursum, & executionem litterarum Apostolicarum impediunt.

15. Qui trahunt, vel trahi curant personas Ecclesiasticas ad sæculare tribunal, item qui condunt quovis modo vel quæsito colore Statusa libertati Ecclesiasticæ repugnantia, aut iisdem utuntur.

16. Qui impediunt, ne Prælati Ecclesiastici sua jurisdictione utantur.

17. Qui sine legitima Superiorum licentia usurpant, vel sequestrant redditus, fructus, & proventus ad Pontificem, vel alias personas Ecclesiasticas pertinentes.

18. Qui imponunt decimas, collectas, aut alia onera personis Ecclesiasticis.

19. Judices sæculares, qui in causis capitalibus, seu criminalibus Clericorum se interponunt.

20. Qui occupant bona aut terras Ecclesiæ Romanæ, vel supremam ejus jurisdictionem usurpant.

Qui ab his Censuris extra articulum mortis, & seclusò privilegiò vel speciali facultate, absolvunt, ipso Jure excommunicantur, & absolutio est invalida: quæ quidem excommunicatio non est reservata, nisi quis absolveret sub prætextu privilegii, quod non habet, ut declaravit Clemens VIII. approbans decretum *S. Congreg. Episc. & Regular.* anno 1601. apud Piassec. p. 2. c. 1. art. 3.

Objic.

De Sententia Excommunic. &c. 809

Objic. Bulla Cænæ in Germania nec promulgata, nec recepta est. D. à Sommeting in *Introduct. in Univers. Jus. l. 1. tit. 2. n. 75.* & alii: ergo. *¶* Hoc ita simpliciter asserere mihi semper visum est temerarium, perniciosum, & Sanctæ Sedi injuriosum. De sufficienti promulgatione quis dubitet, cum soleat omnium ferè diæcesium Ritualibus inseri, in Religiosorum domiciliis publicè affigi, & alicubi jussu Ordinariorum etiam Confessionalibus? Quis de receptione; cum non tantum in sacris Pœnitentiæ tribunalibus nullus Confessarius audeat absolvere obstrictum peccatò in Bulla Cænæ contento, sed etiam in Curiis Ecclesiasticis emergentes contra Immunitatem Ecclesiasticam, quæ maximum ex hac Bulla subsidium habet, Casus juxta eam dicantur? Id non improbable puto, quòd apud nos quoad omnia & omnem rigorem recepta non sit. Sic enim Laym. *to. 1. l. 2. tr. 1. c. 15. n. 4.* à Scriptoribus Germaniæ communiter receptus, docet de libris Hæreticorum, non ex instituto de Religione tractantibus, hinc indè tamen obiter hæresim continentibus, dicens: *Veruntamen in partibus nostris Septentrionalibus Bullaris hæc constitutio secundum talem rigorem recepta non est.* Quid de ipsa hæresi, & lectione librorum Hæreticorum, quoad absolutionem, nos sentiamus, aperuimus ad *tit. de Hæreticis. n. 4.*

De Suspensione.

Suspensio, propriè sumpta, est *Censura Ecclesiastica*, à *Jure vel ab Homine lata, vel ferenda, privans Clericum exercitiò Officii, vel Beneficiò*

¶

¶

Ecclesiastici, vel utriusque simul, quâ talis. Dicitur 1. *Propriè sumpta*; si enim feratur in poenam & vindictam delicti merè præteriti, vel ad certum tempus, v. g. biennium, vel in perpetuum, Censura propriè non est, utpote non poenâ medicinalis, & ad emendationem contumacis non ordinata. 2. *Privans Clericum*, cum Laicus officii & beneficii Ecclesiastici sit incapax, atque ideo ab iis suspendi nequeat: proin hæc Censura solis Clericis est propria. Unde dum Abbatissæ vel Priorissæ Monialium dicuntur suspendi, non est propriè suspensio ab Ecclesiasticis, sed solum ab officio & actibus suæ œconomix. 3. *Exercitiò*; non enim privat ipso Officiò & Ordine Clericali, vel Beneficiò & titulò, uti Depositiò &c. 4. *Officii*, quo nomine venit etiam functio seu actus Ordinis Clericalis, sicut & jurisdictionis Ecclesiasticæ. 5. *Beneficii*, quo nomine intelligitur functio vel administratio Beneficii, & perceptio fructuum beneficalium. 6. *Quâ talis*, seu quatenus illud exercitium est functio quædam potestatis, ab Ordine, Officio, vel Beneficio Ecclesiastico provenientis: & ex hoc capite præter alia differt Suspensio ab *Excommunicatione*, quia hæc privat quidem eodem exercitio officii & beneficii, at non tantùm, sed simul etiam aliis bonis, & quidem simul quatenus illud exercitium est communicatio cum reliquis fidelibus: item ab *Interdicto*, quod quidem etiam privat functionibus sacris, sed quatenus sunt quædam Divinorum participatio per præsentiam & assistentiam, privat quoque sepulturâ Ecclesiasticâ. Dein Excommunicatio & Interdictum afficiunt etiam Laicos, Suspensio autem

autem solos Clericos. 7. Vel *utriusque simul*, & tunc est suspensio *totalis*, quæ semper venit nomine *suspensionis* à Jure vel Homine terminis indefinitis & absolutis latæ: si autem quis vel ab Officio, vel à Beneficio suspendatur expressè, vocatur *Partialis*, quæ iterum vel est à toto Officio, vel à toto Beneficio, qualis esse intelligitur, si illiminatè fertur; vel ab uno vel altero tantum actu Ordinis aut Officii, v. g. si quis suspenditur à celebratione Missarum, ab audiendis Confessionibus, à collatione Beneficiorum &c. vel à beneficio ex parte, v. g. ab uno tantum beneficio, aut parte fructuum beneficialium, v. g. distributionibus, appellari poterit *partialis secundum quid*: talis quoque erit, si quis tantum suspendatur ab Ordine, tunc enim non extenditur ad alios actus Officii.

Dico. Effectus Suspensionis est i. Obligatio, 16
regulariter gravis, abstinendi ab actibus, à quibus aliquis est suspensus, ut ad eò illicitè exerceat actum Officii, vel Beneficii &c. ut per se clarum est. 2. Privatio Beneficii, si suspensus in ejus administrationem se ingerat. c. 1. §. *fin. c. 16. §. cæterum de Elect. in 6.* 3. Irregularitas, si suspensus exerceat actum Ordinis. c. 9. *de Cler. excomm.* quæ non per *absolutionem*, uti Censuræ, sed per *dispensationem* tolli debet. 4. Nullitas actuum jurisdictionis, beneficii, officii (excepto actu Ordinis) quos exercet suspensus *non-toleratus*, h. e. nominatim & publicè denunciatus, qui à fidelibus etiam vitandus est, ita ut talem actum à taliter suspensus requirere licitè non possint. v. §. *consuet. c. 16.*
de

de Elect. Si tamen *toleratus* est, suspensus agit validè, imò, si se ipsum non ingerat, sed à fidelibus ex justa causa requiratur, v. g. ut legat *Misfam &c.* etiam licitè. per *Bull. Ad evitanda Martini V.* §. Suspendio potest etiam ferri in integram Communitatem, v. g. Capitulum, Collegium &c. licèt aliqui ex tali gremio sint innocentes. *c. 40. de Elect. in 6. Extrav. 1. eod. int. Comm. Extr. 1. cit. comm. de Simon.* Si tamen generali Lege vel Sententia feratur Suspendio (idem est de Interdicto, non verò de Excommunicatione, ut communiter notant DD.) non comprehenduntur Episcopi. *c. 4. h. t. in 6.*

Objic. 1. Integra communitas excommunicari non potest. *c. 5. v. In universitatem. h. t. in 6.* ergo nec suspendi. 2. Peccata suos debent tenere authores. *c. 2. de his, quæ fiunt à Majori.* & sine delicto vel culpa nemo debet puniri. *c. 23. de R. J. in 6.* ergo innocentes, si suspendatur communitas, non involvuntur. *¶. ad 1. dist. ant.* si liquidò constaret, omnes & singulas Communitatis vel Collegii personas esse reas & contumaces. *N. ant. per d. c. 5. in f.* Si in Communitate sint aliquæ innocentes vel minùs nocentes, uti plerumque contingit. *C. ant. At N. conf. & parit.* quia per suspensionem Communitatis innocentes non privantur juribus & functionibus, quæ ipsis quæ singulis competunt (uti tamen fieret per excommunicationem) sed iis tantum, quæ competunt Collegio vel Communitati quæ tali, cujus sunt membra, ut v. g. est jus eligendi Prælatum &c. Ad 2. *dist. conf.* non involvuntur quoad ea jura, quæ innocentibus quæ singulis competunt.

tunt. *C. conf.* quæ ut *Communitati. N. conf.* quamvis enim ex hoc iadirectè aliquod gravamen redundet etiam in innocentes, Jura tamen involvi, & illud pati voluerunt etiam innocentes.

De reliquo disces ex dictis *de Censuris in genere*, à quo, in quos, quo modo, & quam ob causam ferri Suspendio (utì & Excommunicatio, ac Interdictum) valeat, & à quibus Absolutio impertiri, casu quo reservata vel non reservata est.

De Interdicto.

Interdictum, huic loco propriè sumptum, est ¹⁷
Censura Ecclesiastica, à Jure vel Homine lata vel ferenda, privans usu (seu participatione) *tam activo quàm passivo Officiorum Divinorum omnium aliquorum Sacramentorum, & sacræ sepulturæ, quæ talium*, seu quatenus sunt res sacræ, per quod differt ab Excommunicatione & Suspensione, quæ iisdem sub alia ratione privant, sicut quoque ex eo, quòd privet paucioribus bonis, quàm Excommunicatio, & non solùm Clericos, ut Suspendio, sed etiam Laicos afficiat. Aliud est *Locale*, quod principaliter directè & immediatè tantùm afficit locum, ne in eo peragantur & participantur functiones sacræ, v. g. in Ecclesia, Civitate &c. Aliud *Personale*, quod immediatè & tantùm personam vel personas, v. g. Titium, Prætorem, membra communitatis, cives &c. afficit. Aliud *Mixtum*, quo tam locus quàm personæ simul immediatè afficiuntur. Si feratur in locum plura loca continentem, v. g. in Regnum,
 Pro-

Provinciam, Civitatem, est *generale locale*: si feratur in unum alterumve particularem locum, v. g. determinatam Ecclesiam, Parochiam, est *locale speciale seu particulare*: ubi observa, quod interdicto loco principali etiam censeantur interdicta accessoria & annexa, ut, si Civitas interdicatur, etiam ad Suburbia, si Ecclesia, etiam ad Capellas & Cœmeterium contiguum exporrigitur, *c. 17. h. t. in 6.* licet alijs odia sint restringenda. Si feratur in totam aliquam Communitatem, Collegium, Capitulum, est *Personale generale*, ac officit omnia & singula membra, licet aliqua careant delicto, quamdiu membra sunt, & ubicunque sunt, *c. 16. eod. in 6.* Quæ autem causam non dederunt Interdicto, liberantur, si membra esse desinant. Si autem feratur in unam, vel plures personas certas & particulares, est *Personale particulare*. Personaliter interdicti, si nominatim & publice sint denunciati, sunt *vitandi seu non tolerati*. *Ex tray. Ad evitanda Martini V.* Cœteri sunt *tolerati*. Interdictum locale etiam requirit aliquam denuntiationem, saltem, si à Jure jam sit latum, declarationem. Denique si Interdictum habeat omnes effectus postea recensendos, est *totale*, si solum unum vel alterum, est *partiale*, ut si alicui tantum interdicatur *ingressus in Ecclesiam*, quod apud Prælatos Ecclesiasticos loco Excommunicationis vel Suspensionis, ex quibus facile redundat incommodum in subditos, usurpari quandoque voluit Tridentinum.

18 Dico. Effectus Interdicti est 1. Obligatio illud servandi, ut patet. 2. Privatio usus Sacramentorum quorundam activi & passivi, ut adeo illicite conferatur & suscipiatur Ordo, Extrema Unctio, nisi

nisi morienti aliud Sacramentum administrari nequeat, item Evcharistia, nisi moribundis per modum viatici, Matrimonium cum benedictione nuptiali. *c. 11. de pœnit. & remiss. c. 43. 57. h. t. c. 16. 24. eod. in 6.* Licitè tamen confertur Baptismus, Confirmatio, & Pœnitentia; licèt hoc Sacramentum iis, qui dederunt causam Interdicto, antequam satisfecerint, vel sufficientem cautionem præstiterint, negandum sit. *c. 24. cit.* Permissum quoque est Matrimonium sine benedictione conjugum. 3. Privatio Officiorum Divinorum. *c. 16. cit.* quo nomine veniunt functiones sacræ, quæ fiunt à Clericis publicè & ratione Ordinis facti, uti Sacrificium Missæ, Horarum Canonicarum, Psalmorum, aliarumque Precum Ecclesiasticarum, in loco specialiter deputato decantatio vel recitatio, olei, chrisomatis, aquæ, cereorum, palmarum, nuptiarum, vestium, templi, vasorum, altaris &c. benedictiones publicæ. Permittitur tamen Conciones habere & audire. Ne autem ex diuturniori Sacramentorum, & Divinorum omissione Officiorum, tepescere incipiat devotio populi, in *cc. 57. 24. cit.* in Interdictio locali generali conceditur, ut semel in hebdomade celebretur Missa ad conficiendam Evcharistiam, in Monasteriis autem quotidie Missæ & Divina Officia habeantur, at submissa voce, januis clausis, sine pulsatione campanæ, & tintinnabuli ad *Sanctus* & ad *Elevationem*, atque exclusis Laicis, & Clericis nominatim interdictis: dein ut festis Nativitatis Christi, Paschatis, Pentecostes, & Assumptionis B. V. atque ex *Constit. Excellentissimi. Eugen. IV.* in festo Corporis Christi ejusque tota octava, aper-

apertis etiam januis, pulsatis campanis, & cum omni solennitate celebrentur Missæ & alia Officia Divina. Quando autem permittitur celebratio Missæ, censetur quoque permessa Communio sacra. 4. Privatio sepulturæ Ecclesiasticæ. *c. 11. cit. c. 3. 24. de privil.* Excipiuntur tamen ibi personæ Ecclesiasticæ, quæ, si personaliter non sint interdictæ, in loco interdicto aliàs ad sepulturam deputato sepeliri possunt, at in silentio ac sine pulsu campanarum. Cessante Interdicto etiam aliorum corpora, in loco non sacro sepulta, transferri ad sacrum permittuntur. Notandum adhuc est, quòd, ubi personæ tantùm, non locus Interdicto suppositus est, dictæ privationes non procedant, casu quo interdicti sunt *tolerati*, seu nominatim non denunciati, si nimirum fideles reliqui, uti saltem ex justa causa possunt, ab iis requirant Sacramenta, & alia Divina, vel sepulturam sacram iis indulgeant. Præter recensitos.

- 19 Effectus indirecti sunt aliqua pænæ violati Interdicti; nam Clerici, tam Regulares quàm Sæculares, si violent Interdictum personale per actum Ordinis aut locale per celebrationem Missæ, irregulares efficiuntur. *c. 18. 20. h. t. in 6.* privantur jure electionis activæ & passivæ. *c. 18. cit. c. 1. de Posul. Pral.* incurrunt suspensionem ab Officio, Beneficio, & jurisdictione. *c. 18. de Excessib. Pral.* Religiosi autem, etiam exempti, non servantes Interdictum locale, quod servatur in Ecclesia Cathedrali, vel Matrice, aut Parochiali illius loci, incurrunt excommunicationem. *Clem. 1. h. t. uti & sepelientes aliquem in loco interdicto, vel interd-*
tum

Etum nominatim denuntiatur. *Clem. 1. de sepult.*
Eandem Excommunicationem, & quidem Pon-
tifici reservatam, contrahunt Domini temporales,
qui compellunt Clericum ad celebrandum in loco
interdicto, item interdicti denuntiati, qui, post-
quam jussi sunt, non exeunt de templo, ubi cele-
bratur Missa. *Clem. 2. h. t.*

Quæres, quid sit *Cessatio à Divinis*, & quomo- 20
do differat ab Interdicto? *R. 1.* Est *prohibitio*
Ecclesiastica, Clericis imposta, ut in aliquo loco ab-
stineant ab Officiis Divinis, & quorundam Sacra-
mentorum administratione ob grave alicujus deli-
ctum (cedens in enormem injuriam Divini hono-
ris vel Ecclesiæ) *in contestationem mæroris. c. 11,*
de Sponsal. c. 2. 8. de off. Ord. in 6. R. 2. Differt
ab Interdicto, quia prohibitio directe non spe-
ctat delinquentem, sed Clericum, non in pœnam,
sed in signum doloris ob læsionem honoris Divini
vel Ecclesiæ, ut hoc modo delinquens excitetur
ad emendationem, & ad reparandam congrua sa-
tisfactione offensam: quod si intra mensem non
præstiterit, nec causa Romam delata fuerit, desi-
nere debet cessatio à Divinis. *c. 8. cit.* Unde appa-
ret, Censuram non esse. Deinde Cessatio à Di-
vinis semper ab Homine, nunquam à Jure, indici-
tur, Interdictum verò ab utroque.

TITULUS XL.

De Verborum Significatione.

SUMMARIUM.

1. 2. *Verba sunt accipienda juxta mentem profe-*
rentis.

Pars II.

Eff

3. Quo-